

Jan Kaus

Teater N099

Saali sisenedes näeme räbaldunud, auklikku riiet, mis poolitab poodiumiosa ja ülejäänud saali. Elis Saarevälja valmistatud lahmakas riiet (nagu hiiglase palakas) pole ei otseselt määrdunud ega otseselt puhas. Aukudest paistab ülejäänud ruum. Nagu ikka võib tekkida küsimus, et mida me näeme. Kuna riie asub teatrisaalis, pole seda raske pidada neljanda seina sümboliks, neljas sein on ju ühtaegu nähtamatu ja reaalne. Eesriie on lihtsalt ületamatu seina kombatav ekvivalent. Tänu aukudele võime mõelda postmodernistlikust ruumist, kus riide vahelt vilksatab teatri salapärase sisemus, kunsti köögipool – nagu need moodsad restoranid, kus toiduvalmistamist eraldab söögisaalist klaassein. Me istume kunsti ees, kunsti piiri taga, aga näeme tükikesi ruumist, kust kunst emaneerub. Muidugi võib kanduda mõtetes väljaspoole teatriruumi ja Eestit, lasta end viia kriisikolletesse, mõne sõja üle elanud linna telgitagustesse. Või mõelda hoopis kosmiliselt: tegu polegi eesriidega, vaid universumi kaadri või kaardiga, kuhu on kantud peale kõikuse kõik ussiaugud, ruumi iga lõputu kõverdumine. Lähikäigud on muidugi ebaproportsionaalselt suured.

Siiski ei saa jätta rääkimata, mis juhtus, kui Saarevälja teosega esimest korda kokku puutusin. Kujutage ette olukorda: Eha Komissarov istub esimeses reas, katsub riiet, pöörab seejärel pead ja kingib mulle ühe Pipi naeratuse. Kui ta kummarduks, mahuks ta pea august läbi. Kuna ta on peenike, võiks ta teha väikse salto ja seina läbistada. On kerge kujutleda, kuidas ta läbi riide vupsab. Lahkub maagilisele alale, kus – kui mõelda sellele, mida me parasjagu teeme – ongi tegelikult tema õige koht. Ta asubki meiesugustele tava-surelikele kunstimõtestajatele kättesaamatus kauguses. Muidugi, kui tema kohal istuks hoopis armastatud naine, kes korraga läbi augu lavale liugleks, saaks kättesaamatus teise tähenduse. Õiges armastuses on alati annus kättesaamatust. Lähedus saab tõelise tähenduse alles siis, kui sinu ja armastatu vahele langeb eesriie, ja küll ta langeb. Armastajad saavad vaid loota, et eesriides on palju auke, mille kaudu teineteiseni aeg-ajalt ulatuda.

Niisiis pole rippuva hiidpalaka juures oluline mitte riie ise, vaid see, kes istub riide ees. Ja kujutage ette, Eha Komissarov läskis riide taha! Korraks tekkis tunne, et maailmas on siiski olemas mingi nähtamatu, ent tajutav asjade kord.

6.–15. oktoober 2016

Elis Saareväli

KÜLLALTKI HÄSTI

Installatsioon, töödeldud kangas

V Artishoki Biennaal

Jan Kaus

Teater N099

Sellest tööst rääkimisel ei saa üle ega ümber olukorrast, kuhu meid kirjutajatena asetati. Kõik tekstid on kirjutatud enne seda, kui kunstiteostest valmisid lõplikud versioonid. Kirjutajatele esitati variante, millest mõni oli lõpptulemusega vaat et identne, aga mõni alles hakanud vormi leidma. Andres Lõo oli oma utoopiataotlusega finišist kõige kaugemal, aga see pole öeldud etteheitena. Vastupidi. Just tänu tõsiasjale, et kunstnik asus omadega pooltel või veerandil teel, omandas tema otsing selged piirjooned. Seistes keset saali, tunnistades oma ebakindlust ja püüdes meie pilgule tekitada nägemust lava sügavusse ulatuvast valguskoridorist, kus autori kuju nagu varjuteatris virvendab ja intuiitviseid mõtteid õhku viskab, sain aru, et Lõo ise kehastab omal moel utoopiat. Utoopiad ei tekita enam ammugi mugavust – isegi kõige kammerlikum positiivne programm ei paista nõnda usutav kui üks keskmine allakäigustsenaarium. Sestap tähendabki kõneka utoopia loomine peaaegu sisyphoslikku ülesannet, mille tulemus pole mingilgi moel kindel. Carlo Ginzburg, kes on kirjutanud Thomas More'i „Utopiast”, kasutab pahupidi pööratud reaalsuse mõistet. Tõesti, kuidas pöörata reaalsust pahupidi maailmas, mis on küll väga materialistlik, ent ometi tulvil pahupidi pööratud kujutlusi? Kuidas jõuda utoopiani maailmas, mida paljud tajuvad teostunud düstoopiana – kui keemiat tulvil taeva all ja röpaseid trajektoore tulvil ookeanide vahel asuva maa struktuurid paistavad kallutatud jõudusid triiki täis? Selge, et poliit tehnoloogiate ja sotsiaalsete probleemide all nõtkuvas tegelikkuses mõjub utoopia peaaegu tarbetu mõttemänguna. Aga ometi vajab globaalhullumaja hädasti oma McMurphysid, ikka tasub püüda teostamatuid perspektiive, tasub hetkeks silme ette manada paremaid võimalusi, teadmata, kas, kus ja kui pikaks ajaks need ilmuda võiksid. Kus asuvad meie valguskoridorid? Andres Lõo võib oma taotluses vabalt ebaõnnestuda, sest mingis mõttes on ta tänu küsimuse püstitamisele ja selles püsimisele, apaatiast keeldumisele juba täielikult õnnestunud.

6.–15. oktoober 2016

Andres Lõo

UTOPIAANA
Etendus, ~30 min

V Artishoki Biennaal

Jan Kaus

Teater N099

Kristel Saan kirjutab, et „ma tulin rääkima lugu, mis on minu lugu ... aga midagi ei katke ... ta alati jätkub ... kui mitte minus ja minuga, siis kellegi teisega või kelleski teises”. See viis mind mõttele ontogeneesist ja fülogeneesist. Kui väita, et inimese käitumine pole otseselt seotud pärilikkusainega, ei saa ometi mööda asjaolust, et iga indiviidi tegutsemine tuleneb pigem inimkonna fülogeneesist kui üksikisiku ontogeneesist – kuigi tänu viimasele suudame inimesi üksteisest eristada. Selles, kuidas me omavahel räägime ja vaikime, istume ja astume, kohtume ja lahkume, mängivad väga suurt rolli emapiim ja isaprintsiip, sümboolse korra tabud ja lubadused, mis on pärit sotsiaalsest keskkonnast, mitte kasvavast ajust. Tõsi, kuigi üksikisik kannab ühiskondlikke käitumismustreid enda ajus edasi, on tal voli sotsiaalse keskkonna mustreid kahtluse alla seada ja mõnikord olla osaline mustrite muutumises – olgugi et vastuhakk ja muutumine võivad samuti olla mustrisse sisse kirjutatud. Siiski pole mõtet eirata tõsiasja, et kuigi aju on lihtsalt üks organismi funktsioone korraldav elund, saab igaüks oma mõtete jõuga mõjutada mitte ainult üksikut, vaid ka üldist. Siia võib Erwin Schrödingeri abil lisada veel ühe rakursi: „mingi elundi, omaduse, võime või kehalise tunnusjoone talitlemisel – sellel, kui teda tööpoolest kasutoovalt rakendatakse – on vääramatu põhjuslik seos tema arenemisega põlvkondade vältel ja järkjärgulise täiustumisega nende otstarvete jaoks, milleks seda tulusalt kasutatakse.”

Niisiis on meie aju kahe impulsi, „mina tahan” ja „sina pead” võitlusväli. Üks on seotud eneseteostusega, teine kõlblusega; ühes kõlab lapse, teises täiskasvanu hääl. Kui näiteks uskuda, et isetus on inimkonna fülogeneesi eripära, ei saa siingi üle ega ümber üksikisiku otsusest, vabast tahtest – vaat tahan ja olen isetu! Siit omakorda tuleb mitu huvitavat nüanssi. Esiteks: kuidas ühendada eneseteostust ja kõlblust, ontogeneesi ja fülogeneesi? Kuidas teha kuuldavaks nii lapse kui ka täiskasvanu hääl nii endas kui ka teistes? Schrödinger pakub lahenduseks „üksikisikute huvitava ja aruka võistluse”. Võimalik, et kunst on sellise võistluse üks arukamaid vorme (või vastupidi – vorm, kus saame arukuse raame pisut laiemaks nihutada, ilma et me peaks kaasvõitlejate elu vältimata hävitama). Teine nüanss on sama huvitav: üksikisiku panus on oluline isegi maailmas, kus iga viimane kui jumal on surnud ja koos sellega on kadunud lootus hinge surematusele. Indiviidi võime täiustada oma ajutegevust, aktiveerida ajus neid impulsse, mis pole pärilikud, olla mõtete ahel ja ristumiskoht, täiustab mingil moel tervet inimkonda – või pidurdab üldist mandumist. Piisake ookeanis, jah. Aga inimvaimuokean koosnebki mõtete piisakestest.

6.–15. oktoober 2016

Kristel Saan

ORGAANILISELT KASVANUD

Installatsioon, video, performance

V Artishoki Biennaal

Jan Kaus

Kui heita inimestele ette valikulist hoolimist, siis saab kohe vastu küsida: kas teisiti on ülepea võimalik? Äkki pole arutelud igasuguste võõrastest või võõrastena mõjuvatest inimgruppidest – olgu nad siis võõrad kultuurilt, rassilt või seksuaalselt orientatsioonilt – mitte tõestus ühe ühiskonna vähesest arengutasemest, vaid palju sügavamast üldnimlikust ebaküpsusest? Äkki see näitab, et maailma armastamine käib meile üle jõu, muidu poleks Jeesus Kristus üldse nii palju laineid löönud – ja üks temagi armastusel olid oma piirangud. Eks mõnedki diktaatorid on püüdnud luua maailmu, kus oleks võimalik kõiki armastada, aga selleks tuli enne püüda asetada okastraadi taha ja hävitada kõik need, kes armastust ei väärinud – ja oi neid oli palju! Liiga palju, alati liiga palju. Jonathan Littelli romaanist „Eumeniidid“ leiab tähendusliku vestluse, mis toimub Stalingradi varemetes vangistatud Punaarmee politruki ja SS-i ohvitseri vahel. Politruk, kes teab, et ta lastakse kohe maha, leiab, et kommunistid ja natsid polegi tegelikult erinevad. Mõlemad on deterministid – esimeste determinism on seisuslik, teiste oma etniline. Ja kuna seisuslik determinism välistab arvuliselt vähem inimesi, osutub see ka etnilisest determinismist edukamaks. Hoolimise või selle leebema versiooni, toleranttsiga, on sarnane probleem: deterministliku hoiaku rakendamine tooks kaasa suuri raskusi. Hoolimine tekib kiiresti ja loomulikult teel ehk ainult füüsiliste järglaste puhul, sotsiaalne hoolimine on harjutamise küsimus; seda ei anna ühe põlvkonna jooksul ega ühe inimelu kestel kätte harjutada. Mida siis teha? Noh, sellele oskan vastata sama hästi kui küsimusele, et mis värvi on armastus: kui teaks, küll oleks hea. Kahju on, et ei otsita ühisosa. On siis õieti miski, mis meid siin maanurgas ühendab? Osa ehk leiab, et etniline determinism sobiks üsna hästi (eestlus pole sotsiaalne konstruktsioon, vaid ontoloogiline paratamatus), osa jälle, et mitte mingil juhul. Võimalik et ühisosaks sobiks pigem hirm; tunne, et tuleviku prognoosimatus pole enam pelk mõttemäng, vaid nähtus, mis ähvardab avaldada meie eludele üha tugevamat ja otsesemat mõju. Rääkimata perspektiivist, mille kohaselt kasvab prognoosimatusest tulenev hirm lõpuks nii suureks, et pääseb välja meie sotsiaalsete kokkulepete pudelist ja tagasi pudelisse ei oska enam keegi teda panna. Ometi tundub mulle, et nii nagu hirmu tunnistamine, võib ka hirmu jagamine; arusaam, et oleme õed-vennad hirmus, vähendada selle võimu.

Jan Kaus

Teater N099

Ridley Scotti filmis „Võõras” on äge stseen, kus suurfirmale kuuluva kosmoselaeva seitsmeliikmeline meeskond kuulab pardaarvutite püütud kummalist signaali. Salvestuselt kõlab häiriva, ebaühtlase rütmiga hääl. Minu jaoks filmi kõige õõvastavam hetk. Miks? Esiteks ei oska inimesed signaali lugeda. Kuigi kosmoselaeva reeglistik näeb ette, et mõistusliku päritoluga signaali peale tuleb reageerida, oleksid mitu meeskonnaliiget hakanud hääle suunas liikuma ka ilma ettekirjutusteta – samas kui filmi kangelanna, leitnant Ellen Ripley, hakkab ühel hetkel kahtlema, et tegu pole mitte kutsungi, vaid hoiatusega. Teine oluline aspekt aga asub sügaval esimese all, viidates meie pidevale vajadusele interpreteerida, intuiitsele soovile signaali lugeda. Me ei suuda võtta asju sellistena, nagu need on, vaid võtame neid sellistena, nagu need meile paistavad. Taavi Suisalu installatsioonis saab seda paratamatust järele proovida. Kõik on iseenesest lihtne: plaadimasin laual, selle ees tool, teisel pool statiivil rikkis satelliitidelt helisid püüdev antennisarnane objekt. Plaadilt kostavad hüljatud aparaatide iseeneslikud kõneaktid: kumedad, madalad, monotoonsed helid, kohati peaaegu noodid, kohati pigem võnked, hääled, mis meenutavad kõuemürinat või kaugel asuvate lennukimootorite kõma. Miks ei saa installatsiooni nähes ja eriti helisid kuulates välistada kõhedat atmosfääri? Miks võib plaadilt lakke peegelduv valguslaik tunduda kuidagi tähenduslik? Miks ei suuda iga aju leppida, et need raadiolained ei kõnele, vaid lihtsalt kostavad? Miks liigutavad puhta füüsika kohal korraga metafüüsilised varjud, kust on pärit see hirmusegane igatsus leida fenomenide tagant kõike ühendav tõde? Miks me ei kannu neid helisid kollektiivselt maha? Aga kas olekski parem, kui me seda teeksime? Kui me ei peaks enam – Gabriel García Márquezi sõnadega – oluliseks kahtlust, et „võib-olla on otsatu hoopis elu ja mitte surm”?

6.–15. oktoober 2016

Taavi Suisalu

ETÜÜDID MUSTAS

Installatsioon, satelliidid, vinüülplaat, modifitseeritud vinüülimängija, vastuvõtja, laud, tool, erinevad materjalid

V Artishoki Biennaal

Jan Kaus

Brian Enol on album „Music for Airports” – meditatiivne, ühtaegu monotoonne ja sugestiivne muusika, mille ainus probleem on see, et ma pole seda siiani üheski lennujaamas kuulnud. Lennujaamades kipume enamasti aega raiskama, tunnid nendes moodustavad mördi, mis ei tundu sobivat muuks, kui vaid sündmuste märkamatuks liitmiseks. Ma ei tea, kas Eno helide kõlamine ootesaalides muudaks midagi – siiski on võimalik, et mõnes tukkuvas reisijas võib hakata otsima vormi tunne jõudeajast, mis pole ainult vahend, vaid ka eesmärk. Ootamiselegi võib tekkida oma sisu. Eno muusika meenus mulle kohe, kui nägin Sigridi Viiri tööd: pimedas saali keskele riputatud fotot üksikust, peaaegu südamekujulisest pilvest. See pilv muutis teatrisaali kohe ootesaaliks, tekitas mõtte, et kohvikute asemel võiksid teatrikülastajad istuda vaheaegadel sarnaste pilvefotode ees. Aga miks ootesaal? Ennekõike seetõttu, et pilve kuju ei paista esmapilgul sugugi juhuslik – vaataja hakkab nagu vastu tahtmist ootama. Kas pilv liigub kuhugi? Kui ta liigub, siis liigub ju vaataja temaga kaasa. Vaataja võib hakata ootama hetke, mil pilv teostaks või loovutaks oma potentsiaali – lubatud kujule kas lähemale või vastupidi. Seejärel jääb vaataja lihtsalt jälgima, kas pilv ülepea muutub või mitte; kas kujutis on pandud fotole või filmile? Kuna pilv ei muutu, võimendub kahtlus, et selle kuju oli ikkagi juhuslik. Või läheb sellega pigem nii, nagu siis, kui Priit Pärna Tagurpidi-Ants heitis pilgu üle õla: „Ettevaat... Tahtsin öelda – tahavaatust. Ei, ikkagi, ettevaatust!”? Teisisõnu: „Tähenduslik! Ei, juhuslik! Ei, ikkagi tähenduslik!” Äkki võib vaatajale korraga tunduda, et ei kobruta enam pilv, vaid omaenda aju. Aga kui sai öeldud, et pilv muudab teatrisaali ootesaaliks, võiks küsida: mida sellisel juhul oodata? Võib-olla ei saagi küsimust nii püstitada. Äkki ei tohikski midagi oodata, vaid tuleks lasta aeglusel enda üle võimust võtta. Või kui seda ei suuda, siis esitada küsimus vastupidi: mida mitte mingil juhul ei tasu oodata? Noh, näiteks seda, et nõnda nagu pildil, on ka väljaspool pilti.

Teater N099

6.–15. oktoober 2016

Sigrid Viir

OOTESAALI IMPROVISATSIOON
Valguskast, A4 foto

V Artishoki Biennaal

Jan Kaus

Teater N099

Kuule, iga neljas eesti mees! Tahaks nagu rääkida. Olgugi et hästi ei oska. Ma olen nimelt iga teine eesti mees – tunnete väljendamisega on omasoodu lood. Aga ikkagi tahaks teada, mida sa mõtled, iga neljas eesti mees. Vaata korra sinna – seal, näed, seal istub üks ilus naine, näha on, et ta on mõnevõrra närvis, sind ta praegu õnneks ei näe. Olgugi et sa oled alati kohal. Nüüd hakkab ta mingit kohtuotsust ette lugema. Sestap tekib pisut nagu kohtusaali tunne, kuigi me ei viibi kohtus, vaid ambivalentses esteetilises ruumis. Kui sa nüüd vaatad teda, tema ilusat naeratust, tema pisut abipaluvat pilku, sest kohtukantseliit kipub samuti olema üks vägivalda vorme, siis ma saan aru – naise ilu jääb alati kättesaamatuks ja see võib tekitada viha, soovi seda ilu kuidagi rikkuda. Kui see institutsionaalne kantseliit püüab allutada tema vaimu, siis püüdsid sina seda murda. Aga tead, iga neljas eesti mees, ikkagi oli see sul üks kergema vastupanu teed minek. Noh, sa ei tahaks ju võita olümpiakulda naiste konkurentsis, või mis? Aga ei, ma ei taha hakata moraali lugema, sest eks minagi oskan teiste inimeste elusid enda omast paremini mõõta ja kuigi ma olen sõnadega osavam kui rusikatega, ei tähenda see, et mõistaksin seetõttu vähem haiget teha. Ma ei hakka siin vehkima vägevate sõnadega nagu „kurjus”, kuigi väga tahaks, tahaks jubedalt kasutada sõnu, nagu sina oled kasutanud rusikaid või riista. Tead, naiste ja laste peksmine on tegelikult argus. Umbes nagu anonüümne kommenteerimine. Tead, iga neljas eesti mees, ma muidugi ei tunne su poliitilisi eelistusi ja ma ei räägigi konkreetset nüüd sinust, aga ikkagi tundub kuidagi imelik, et me kardame paarikümnet pagulast, kui meil oled sina, iga neljas eesti mees, ja sinu nimi on Leegion. Kuule, tegelikult tahaks sind tõesti näha. Kuigi ... ega ei tahaks ka, ma olen tegelikult sama arg kui sina. Õnneks küll mitte samamoodi arg. Aga ikkagi. Kuigi võiks julguse kokku võtta ja ikkagi sulle otsa vaadata. Noh, niisama. Ega ma ei usu, et see midagi muudaks. Eks tuleb arvestada võimalusega, et sa külvad edasi ja teised lõikavad. Aga tead, kuna sind ma ei näe, vaid näen seda ilusat naist, siis vaatangi hoopis teda. Vaatan läbi selle kohutava tekstiseina, mis püüab mätta tema isiklikku minevikku anonüümsete mõistete laviini alla. Vaatan ja näen, et ta on ikka veel alles ja ta on jätkuvalt ilus ja minust ei tohi kunagi saada igat neljandat eesti meest.

6.–15. oktoober 2016

Flo Kasearu

PRIVAATSUSE SOOVIAVALDUSE ILMESTAMINE
Performance koostöös
Pärnu Naiste Tugikeskusega, ~2 h

V Artishoki Biennaal

Jan Kaus

Teater N099

Jah?

Jah, ma kuulen!

Kuhu ma peaksin vaatama? Siin on hämaravõitu ...

Jah, ma olen teie käsutuses! Kuidas on teiega?

Jaa, ma olen siin. Uhuu! Kas te ei näe mind? Mina igatahes teid ei näe. Vabandage, ma pole harjunud häälega, millel pole keha. Puhas hääl küll, aga ... Bussides öeldakse ka peatuse nimesid sellise tooniga, nagu sooviks keegi isiklikult õnne. Kuigi ütleva pole näinud suuremat osa neist, kellele ta ütleb.

Ma vaatan, ma vaatan! Ma jõllitan, ma põrnitsen! Kuhu ma peaksin täpselt vaatama?

Ja üldse, olete te kindel, et te tahate ikkagi rääkida minuga? Konkreetselt minuga?

Ja üldse, kas ma räägin ühe või mitme inimesega? Palun vabandust, aga kas te teietate või sinatate?

Kuulge, ma kuulen teie häält küll, aga ma ei tunne nagu, et siin oleks keegi peale minu ja teie – või teie hääle. Kas see tähendab siis, et teie hääl peaks kuidagi tekitama kujutluse ... tühjusest? Umbes nagu tühi anum tekitab kujutluse vedelikust? Mis te arvate: hääl on eraldatud kehast, kas siis kõne on eraldatud kõlast – nii et polegi õieti vahet, mida te mulle hüüate?

Ma ootan teie teadet, teie sissejuhatust. Juba mõnda aega ootan. Sissejuhatus ilma järjeta on nagu tänavavalgusti ilma elektrita. Ma olen täiesti tähelepanelik, ma olen kehastunud tähelepanu! Keda ma peaksin nüüd ootama? Kas pimedusest imbub keegi välja? Kas kõik lööb korraga valgeks? Kõik võib-olla, igasuguseid asju võib juhtuda, eksju? Võimalik et teiegi varsti vaikite. Vaikite päriselt.

Mis? Rääkisin liiga kõvasti jah? Palun vabandust! Ma püüan teiega dialoogis olla. Teate, on väga tähtis olla dialoogis. Ilma dialoogita pole ju kõneakti õieti mõtet, või kuidas? Kuigi – kui ma oleksin üksi maailmas, siis võib-olla hakkaksin iseendaga rääkima. Või kardaksin oma häält? Oleksin teie vastand: keha ilma hääleta?

Vastake, palun! Reaktsiooniaeg on ka ikkagi oluline!

Mõnikord on tunne, et kuuled küll teist ja tema peaks sindki kuulma, aga räägid ikka nagu seinaga ...

Kas te teate, et maakera hingab? Ah, teate või? Aga kuulaks korra, lakkaks ise maailma täitmast? Ah? Korra? Ah?

6.–15. oktoober 2016

V Artishoki Biennaal

Sten Saarits

RAMBITULED

Heliinstallatsioon, 6 ruuporkõlarit,
1 madalsageduskõlar

Jan Kaus

Teater N099

Peale Giza püramiidide pole antiiksetest maailmaimedest suurt midagi alles. Paar fragmenti Artemise templist, mõned tükid Pharose tuletornist, mille hävitas maavärin. Sama loodusnähtuse tõttu lagunes Halikarnassose mausoleum, mis siiski suutis kuusteist sajandit vastu pidada ja ümbritseva linna üle elada. Selle peaaegu viiekümnemeetrise ehitise otsas troonis uhke neljahobuserakend. Pergamoni muuseumis on võimalik vahtida ühele pooleldi säilinud Halikarnassose mausoleumi hobusele otse silma. Võib fantaseerida, et kui hobune oskaks rääkida, võiks ta öelda, et kõik, mida inimese käed on vorminud, peab varem või hiljem hävinema. See meenus mulle, kui vaatasin Eike Epliku hobusepead, mis ütleb hoopis vastupidist: kõigele, igasugusele ainele, mida saame kombata, on võimalik anda vorm. Enamgi: kui kombatakse väljast, kombatakse ühtlasi ka seest; võimalused leitakse justkui kusagilt materjali keskpunktist, kust aine hakkab inimkäte abil teostama oma potentsiaale. Epliku hobune on tardunud hetkes, kui vormimine on pooleli, materiast pole veel saanud ajalugu. Ometi näitavad hobusest ilmuvad käed – mis ühtlasi aitavad hobusel endal ilmuda –, aga ka saalis asuvad abstraktsed biomorfsed skulptuurid, kuidas ajalugu eksisteeribki tänu sellele, et miski leiab ja omandab pidevalt vormi, et millestki abstraktselt saab konkreetne ja vastupidi. Miski on alati pooleli, meid ümbritsevad ühtaegu kõnekad ja krüptilised detailid, me kasutame nende kompamiseks keha ja meeli. Me ei tea, kas me heidame pilke ja riidetükke lõpetatule või pooleliolevale. Polegi vist suurt vahet, elamine jätab jälgi, et tekitada uusi. Alati on materias peidus käed, mis ainult ootavad, et nad saaksid ainet vormida, seda juhtida – umbes nagu Mausolus oma hobuseid. See tõsiasi pole mitte kaheksas, vaid esimene maailmaime.

6.–15. oktoober 2016

Eike Eplik

LAVASTUS

Skulptuuriinstallatsioon, portselan, kips, puit, kuld, erinevad materjalid

V Artishoki Biennaal

Jan Kaus

Teater N099

„Mina aga katsusin jälle orjusesse tagasi pöörduda, kuid see oli võimatu! Ma püüdsin seda oma ülimaks kohuseks pidada, ma püüdsin resigneeruda – aga see ei õnnestunud. Mu hing sai kahju ja ma hakkasin tõpraks muutuma; mõnikord ma arvasin, et palju tööd teha on lihtsalt patt, niivõrd kui see kõrgemale eesmärgile, hinge arenemisele vastu töötab; siis jätsin ma tööle minemata ja põgenesin üheks päevaks loodusesse, kus ma veetsin aega mõtisklustega, mis mind ütlemata õnnelikuks tegid – kuid see õnn tundus mulle egoistliku naudinguna, mis oli siiski niisama suur, jah, suurem kui see, mida ma kunstiga tegeldes tundsin, ja siis tuli südametunnistus, kohusetunne nagu fuuria mulle kallale ja ma põgenesin jälle oma ikke alla, mis oli siis armas – üheks päevaks!”

August Strindberg, „Punane tuba”

All bricks and no sway
makes Jake a dull boy
All bricks and no sway
makes Jake a dull boy
All bricks and no sway
makes Jake a dull boy
All bricks and so sway
makes Jake a dull boy

All bricks and no sway makes Jake a dull boy
All bricks and no sway makes Jake a dull boy
All bricks and no sway makes Jake a dull boy
All bricks and so sway makes Jake a dull boy

All bricks and no sway makes Jake a dull boy. All bricks and no sway makes Jake a dull boy.
All bricks and no sway makes Jake a dull boy.

„All bricks and no sway makes Jake a dull boy?”
„All bricks and no sway makes Jake a dull boy!”

All bricks and no sway makes Jake a dull boy. All bricks and no sway makes Jake a dullboy.
Al bricks and so sway makes Jake a dull boy. Al briks and no sway makes Jake a dull boy. Al briks and no say makes Jake a dull boy. Al briks and no say makes Jake a dul boy. Al briks and no say akes Jake a dul boy. A briks and no say akes Jake a dul boy. A briks and no say akes Jake a dul bo. A riks and no sau akes Jake a dulbo. A riks ad no say akes Jake a dulbo. A riks ad no sa akes Jake a dulbo. A rik ad no sa akes Jake a dulbo. A rik ad no sa ake Jake a dulbo. A rik ad no sa ake ake adul. Arik adno sa ake ake adul. Ari adno saake ake adul. Ari adno saake akadul. Ariadno sake akadul. Aridno sake akadul. Aridno sake kadul. Aridno sak kadul. Ridno sak kadul. Ridno sak adul. Ridno ak adul. Ridno akad. Ridno akad. Rino akad. Rinakad. Inakad. Nakad. Akad. Kad. Ad. D.

6.–15. oktoober 2016

V Artishoki Biennaal

Sven Parker

VALGUS SUUNAGA TERRITOORIUMILE
Installatsioon, teesillutuskiivid,
segumasin, liiv, erinevad materjalid